

BIDEAK ERAMATEN GAITU

haize batek bezala

Atera Hamburgotik, eta Kolonia, Paris, Bordelen behera, autopistatik irten gabe joan zindezke Valenciaraino gutxienez. Autopistaz igarotzen dituzu Esiatu arteko mugak, Merkatu Komunaren mugak berak: Alemania, Belgika, Frantzia, Espainia. Muga politikoak, ekonomikoak, hizkuntzazkoak, aisa pasatzen dituzu. Bakar-bakarrrik mugatxo bat dago, autopistaz pasa ezingo duzuna: Gipuzkoatik Nafarroara. Hor, Europa bera eten egiten da gaur ere, antzinako bide zahar aldapatsu bihurrietan pasatzen da komunikazioa.

Geroz eta aparteago geratzen ari gara hiru probintziak eta Nafarroa. Bi mundu. Lurralde bakoitza bere aldetik joan da berriro. Zeinek esan du, historia ez dela berrizkatzen? Egiten digu Eusko Jaurlaritzak euskararen azterketa sozio-estatistikotiko bat, eder askoa: Nafarroako datuak falta dira. Egiten dira drogaren, langabeziaren azterketak, etab., eta Nafarroa falta da.

Ezinbestekoa dela, esango zait berriro. Eta bai, ez dugu hori ukatuko, ez dugu inor pertsonalki kulpatu nahi: baina horixe da hain zuzen okerrena, jadanik ezinbestekoa izatea hori dena. Eta, hori ere ez bait daukagu ahazterik, besterik ezin horretan geuk sartu ditugula berriro gure buruak.

Nafarroaz ari garenean, hori ere kontu zaharra, Euskadiz ari gara, Euskadiren sustraiaz eta ardatzaz, eta euskaldunok, kanpoko etsaiari adina kulpa, geure buruari botat behar diogu beti. Euskal Herriko historia, balio du meditazio bat, geure miopia tradizionalerik fabrikaturiko besterik ezintasunez beteta dago.

Bide luze aberatsen bidegurutze lurra da gure lur pobrea. Horrek euskal historia dena kondizionatu du, Nafarroako monarka miopeen adina probintzia itsuena, batzuek hala besteak berdin urrun gose. Bide anitz eta desberdinak bait dira itsasoz nahiz lehorrez gurutzatzen gaituztenak, betiko gure tentazioa historian, Bizkaia bide batetik joatea, Gipuzkoa beste nondibait, Lapurdi ez dakit nondik, bakoitza bere aldetik ibiltzea, izan da, urrungo ezkurren ametsetan denek aitaren etxea abandonatuz. Aita bera, zaharrago eta zoroago, beti prest edozein Albaniaren konkistara enbarkatzeko. Ametsak beti urrun eta etxea beti zarpail.

Bagoaz, berriz ere, bakoitza bere bidetik. Berriz ere, Donostiatik Pariseraino, Iruñeatik Barceloraino autopistaz joan zindezke, baina Tolosatik Lekunberrira bidea oso zaila dago. Gure etxean, inondik ere, bide oso onak daukagu beti etxetik ateratzeko, etxe barrukoak, aldiz, mandabide batzuk izatea aski dugu: gure euskalkitxoa, geure Foru amejoratua, geure Estatutua, gure Aldundia nahiago, geure kanpandorrea. Geure kanpandorrea da Euskadi dena eta autentikoa.

Estatutuan, deklaritzen zuen buruzagi «abertzale» batek, aurrikusia dago Nafarroa eta Euskadi elkartzeko posibilitatea, eta Nafarroak «etorri» nahi badu, ba... Etorri, nora «etorri»?

Ez da arazo semantiko soilak. Martxa honetan berehala «euskaldunon aberria Estatutua da», esan beharko dugu. Edo, agian, dagoeneko horixe esan beharko genuke, eta besterik ez, egia baldin bada, Euskadi autodeterminaturik dagoela. Bidezkoa da Aberri Eguna probintzia bakoitzak etxean ospatzea: probintzianoen eguna.

Berriz ere bideak eramaten gaitu, haize batek bezala. Jausiko da, bai, berriz ere zerurean harria dorre aldamera.

Joxe Azurmendi